

Genç Werther'in Acıları

Johann
Wolfgang
Von **Goethe**

Almanca Aslından Çeviren
Yonca Kocadağ

hayykitap
EDEB/YAT

Hayykitap - 975
Edebiyat - 216
Batı Klasikleri - 27

Genç Werther'in Acıları
Johann Wolfgang Von Goethe

Orijinal adı: *Die Leiden des Jungen Werther*
Almanca Aslından Çeviren: Yonca Kocadağ

Hayykitap Genel Yayın Yönetmeni: Rauf Baysal
Edebiyat Yayın Yönetmeni: Caner Yaman
Redaksiyon: Deniz Semanur Ercan
Kapak ve Sayfa Tasarımı: Turgut Kasay

ISBN: 978-625-7479-96-7
1. Baskı: İstanbul, Ağustos 2022

Baskı: Yıkılmazlar Basım Yay.
Prom. ve Kağıt San. Tic. Ltd. Şti.
15 Temmuz Mah. Gülbahar Cad. No: 62/B
Güneşli - İstanbul
Sertifika No: 45464
Tel: 0212 630 64 73

Hayykitap
Zeytinolu Cad. Şehit Erdoğan İban Sk.
No: 36 Akatlar, Beşiktaş 34335 İstanbul
Tel: 0212 352 00 50 Faks: 0212 352 00 51
info@hayykitap.com
www.hayykitap.com
facebook.com/hayykitap
twitter.com/hayykitap
instagram.com/hayykitap
Sertifika No: 12408

© Bu kitabın tüm hakları
Hayygrup Yayıncılık A.Ş.'ye aittir.
Yayınevimizden yazılı izin alınmadan kısmen veya
tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopya edilemez,
çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

Genç Werther'in Acıları

*Johann Wolfgang
Von Goethe*

*Almanca Aslından Çeviren
Yonca Kocadağ*

JOHANN WOLFGANG VON GOETHE

28 Ağustos 1749 yılında Almanya'nın Frankfurt şehrinde doğan dünya edebiyatının en büyük yazarlarından olan Goethe, yalnızca edebiyatla değil, eğitim, doğa bilimleri ve felsefe gibi birçok konu ile de yakından ilgilenmiştir. Aydın ve varlıklı bir ailede büyüyen Goethe, Aydınlanma Çağı'nın düşünceleri ile yetiştirilmiş ve küçük yaşta bir yandan Fransızca, Latince, İbranice, İngilizce ve Eski Yunanca öğrenirken diğer yandan da dans, eskrim, binicilik ve sanat eğitimleri almıştır. Fransız edebiyatına olan ilgisi küçükliğünde izlediği Fransız tiyatro oyunlarına dayanan Goethe, babasının isteği ile hukuk eğitimi almak için gittiği Leipzig'te dönemin sanatçı, edebiyatçı ve arkeologları ile tanışmış ve bu dönemde Eski Yunan sanatına olan hayranlığı başlamıştır. Leipzig'e gittikten üç yıl sonra ağır bir hastalığa yakalanarak 1768'de evine dönmek zorunda kalan yazar, bu dönemde simya ve astroloji ile ilgilenmiştir.

1774'te ilk romanı olan *Genç Werther'in Acıları* evrensel bir üne kavuşmuş ve bu romanla birlikte Almanya'da Coşkunluk Akımı olarak bilinen yeni bir çağır açılmıştır. 1775 yılında Weimar Dükü'nün Çağrısı ile Weimar'a giderek Dük'ün özel danışmanı olarak çalışmıştır. Burada bulunduğu süre içerisinde öncesinde başlamış olduğu Kuran-ı Kerim araştırmalarına da devam ederek Almanya'da İslamiyet'e pozitif yaklaşan ilk edebî kişi olmuştur.

1782'de Hıristiyanlığı reddettiğini açıklayan Goethe, 1786'da Weimar'dan ayrılarak İtalya'ya geçmiş, burada eski Yunan ve Roma sanatını yakından tanıma fırsatını bulmuştur.

Goethe, 1794'te ileriki dönemlerde düşünsel ve sanatsal hayatında derin izler bırakacak olan yazar Friedrich von Schiller ile tanışmıştır. İkilinin dört ciltlik mektupları Alman edebiyatının bir dönemini aydınlatır.

Goethe, dünya klasikleri arasında gösterilen trajedisi *Faust*'u yazmaya 1770 yılında başlamışsa da ilk bölümünü ancak dostu Schiller'in 1805'teki ölümünden sonra tamamlayarak 1808'de yayımlamıştır. Eserin ikinci bölümü ise Goethe'nin ölümünden sonra basılmıştır.

Hayatının son döneminde büyük acılar yaşayan yazar, 1816 yılında eşini, 1828 yılında da oğlunu kaybettikten sonra 22 Mart 1832 yılında Weimar'da dünyaya veda etmiştir.

Eserlerinden Bazıları

Genç Werther'in Acıları	1774
Bitkilerin Metamorfozu	1790
Hermann ve Dorothea	1798
Faust 1	1808
Renklerin Teorisi	1810
İtalya Seyahati	1817
Divan	1819
Faust 2	1832

Almanca Aslından Çeviren:

YONCA KOCADAĞ

1969 yılında İstanbul'da doğdu. Eğitimini Almanya'nın Münih kentinde tamamladı. Yirmi beş yıldır çeşitli yayınevleriyle çalışmakta, aynı zamanda editörlük ve okutmanlık yapmaktadır. Almanya'da yayınlanan bazı dergilerin çevirmenliğini ve editörlüğünü yapmıştır. Birçok Türk yazarın kitaplarının yayın yönetmenliğini ve editörlüğünü de üstlenen Kocadağ, aynı zamanda vokalisttir ve çeşitli sanatçılarla çalışmaktadır. Müzikle bağlantılı olarak birkaç sanatçının albümünde söz yazarlığı yapmıştır.

Birinci Kitap

4 Mayıs 1771

Gittiğim için mutluyum! Aziz dostum, insan kalbi ne tuhaf! Bu kadar sevdiğim, can ciğer olduğum seni terk etmek ve bundan mutlu olmak... Biliyorum, beni affedeceksin. Kader, kalbime korku vermek için diğer ilişkilerimi nasıl da özenle seçmiş, değil mi?

Zavallı Leonore! Hâlbuki suçsuzdum. Kız kardeşinin biteviye cazibesi bize hoş muhabbetler yaşatırken, o zavallı kalbinde bir tutku oluştuysa ne yapabilirdim? Peki, acaba tümüyle suçsuz muyum? Hislerine karşılık vermedim mi? Gülünç olmamasına rağmen bizi güldüren doğanın gerçek ifadelerinden ben de zevk almadım mı?

Ben değil miyim... Ah, insan nedir ki kendinden şikâyetçi olsun! Kendimi düzeltereğime dair sana söz veriyorum sevgili dostum, artık kaderin önümüze getirdiği bir parça kötülüğü, hep yaptığım gibi tekrar tekrar düşünmeyeceğim. Bundan böyle içinde olduğum anı yaşayıp tadını çıkaracağım, varsın geçmişte olanlar geçmişte kalsın.

Şüphesiz ki haklısın dostum, insanlar hayal güçleriyle meşgul olmak, geçmişteki kötü tecrübelerini hatırlamak yerine –neden böyle yaratıldıklarını Tanrı bilir–, pek de önemi olmayan mevcut ana katlansalardı daha az acı çekerlerdi.

Anneme, işlerini en iyi şekilde yürüttüğümü ve en kısa zamanda haberdar edeceğimi söyle lütfen. Teyzemle konuştum ve içinde, bize söylediği gibi o kötü kadını bulamadım. Neşeli, güçlü, iyi kalpli bir kadın. Ona, annemin hakkına düşen miras payına el konmasıyla ilgili yakınmalarını anlattım; bana nedenlerini, gerekçelerini ve hangi koşullar altında her şeyi, hatta daha fazlasını vermeye hazır olduğunu söyledi. Kısacası, şu anda bununla ilgili bir şey yazmak

istemiyorum. Anneme her şeyin iyi olacağını söyle lütfen. Sevgili dostum, şu küçük işle ilgilenirken bir kez daha gördüm ki dünyayı hilekârlık ve kötülükten çok yanlış anlamalar ve ihmal yanılığa uğrattırıyor. En azından hilekârlık ve kötülük kesinlikle daha nadir.

Ayrıca, burada kendimi çok iyi hissediyorum. Cenneti andıran bu yerde, kalbim için harikulade bir merhem oluyor tek başınalık; gençliğin bu mevsimi, ürperen kalbimi bütün ateşiyle ısıtıyor. Her ağaç, her çalı bir çiçek demeti oluyor ve insan, bu hoş kokular denizinin etrafında uçmak ve tüm gıdasını içinde bulmayı isteyen bir Mayıs böceği olmak istiyor.

Şehrin kendisi nahoş ama dört bir yanı kelimelerin kifayet etmediği doğal bir güzellikte. Bu, ölmüş olan Kont von M.'nin çeşitli güzelliklerle kesişen ve sevimli vadilerden oluşan tepelerden birine bir bahçe konuşturmasını sağlamış. Bahçe sade, insan içeriye adım atar atmaz, bir bahçıvan bilgisiyle değil, buranın tadını çıkarmayı isteyen duygulu bir kalbin planı çizdiğini anlıyor. En sevdiği ve artık benim de en sevdiğim yer olan yıkılmış küçük köşkte merhum için gözyaşı döktüm. Yakında bahçenin sahibi olacağım; bahçıvan sadece şu son birkaç gündür sevecen davranıyor, onun için de pek kötü olmayacak.

10 Mayıs

Tıpkı bütün kalbimle keyfini çıkardığım bir ilkbahar sabahı gibi, harika bir neşe kuşattı ruhumu. Tek başınayım ve tıpkı benimkine benzer ruhlar için yaratılmış bu çevrede yaşadığım için mutluyum. O kadar mutluyum ki sevgili dostum, sanırım sanatım böylesine bir ruh hâline kapılmış olmamadan rahatsız. Şu anda resim yapamam, çizgi bile çizemem ama hiçbir zaman şu anda olduğum kadar büyük bir ressam da olmadım. O anlar, etrafımdaki tatlı vadinin buhar olduğu ve tepedeki güneşin ormanın aşılmaz karanlığında dinlenmeye koyulduğu, sadece birkaç güneş ışığının o kutsal yere gizlice süzüldüğü, benim de akan nehrin kıyısına uzandığım, topraktaki binlerce çeşit otun bana tuhaf geldiği; ot

saplarının arasındaki küçük dünyanın kaynaştığı, minik ve anlaşılmaz şekilli sayısız kurtçuğu, sivrisineği kalbime en yakın yerde hissettiğim, bizi kendi suretine göre yaratan yüce varlığı duymusadığım anlar, dostum. Gözlerimin etrafında şafak çökünce ve etrafımdaki dünya ve gökyüzü tıpkı bir sevgili gibi ruhumda dinlenince - o zaman sıklıkla özlüyorum ve 'Ah, içinde yaşayanı ve seni ısıtanı kâğıtlara bir dökebilseyim, bu senin ruhunun aynası olacak, tıpkı ruhunun, sonsuz tanrının aynası olduğu gibi' diye düşünüyorum, dostum! Ama bu beni yerle yeksan ediyor, bu görüntülerin ihtişamıyla mağlup oluyorum.

12 Mayıs

Bilmiyorum, bu civarda acaba aldatici ruhlar mı uçuşuyor, yoksa dört bir yanı cennete çeviren şey kalbimdeki sıcak, ilahi hayal gücü mü? Burada, hemen önümüzde, tıpkı Melusine ve kız kardeşlerine de olduğu gibi beni de büyüleyen bir çeşme. Küçük bir tepeden aşağı indikten sonra kendini tonozlu bir yerde buluyorsun. Yirmi kadar basamak seni mermer kayalardan berrak bir suyun fışkırdığı yere götürüyor. Yukarıda, kenarları çevreleyen küçük duvar, dört bir yanı kuşatan yüksek ağaçlar ve ortamın serinliği; hepsinde insanı çeken ve ürperen bir şey var. Hiçbir gün olmadı ki orada bir saat geçirmeyeyim. Kızlar kasabadan çıkıyor, tıpkı kral kızlarının eskiden yaptığı gibi, en zararsız ve ihtiyaç duydukları şeyi alıyorlar. Oraya oturduğumda, ataerkil adetler etrafımda öylesine canlanıyor ki onların kızlarla çeşme başında nasıl tanıştıklarını ve evlilik teklifi ettiklerini görür gibi oluyorum. İyi ruhlar uçuşuyor bu kuyuların ve pınarların başında. Ah, bunları hissedemeyen biri, yorucu bir yaz günü yürüyüşünden sonra bir çeşmenin serinliğinde susuzluğunu gidermemiş olsa gerek.

13 Mayıs

Kitaplarını göndereyim mi diye soruyorsun. Sevgili dostum, Tanrı aşkına rica ediyorum, bırak benden uzak olsunlar! Artık

yönlendirilmek, teşvik edilmek ve yüreklendirilmek istemiyorum; bu kalp zaten kendiliğinden yeterince coşkulu. Ninniye ihtiyacım var; onu da Homer'imde fazlasıyla buldum. Öfkeli kanımı ninniyle yatıştırmaya çalıştım kaç kez; çünkü şu kalbim kadar değişken, kararsız bir şey görmedin henüz. Azizim! Beni kederden ölçüsüz zevke, melankoliden yıkıcı tutkuya geçerken gören ve bunun yükünü sırtlanan sana bunu söylememe gerek var mı? Kalbimi hasta bir çocuk gibi görüyorum; ne yapsa hoş görülüyor. Bunu kimseye söyleme, öyle insanlar var ki bunu nahış göreceklendir.

15 Mayıs

Buradaki sıradan insanlar artık beni tanıyor ve seviyorlar, özellikle de çocuklar. Sadece üzücü bir şey fark ettim. Başlangıçta aralarına katılıp samimiyetle birtakım sorular sorduğumda, bazıları onlarla alay etmek istediğimi zannedip bana karşı çok kaba davrandılar. Ama bu beni kızdırmadı; sadece şimdiye kadar pek çok kez dikkatimi çeken şeyi daha net bir şekilde hissettim: Belli bir zümreye mensup insanlar, sıradan insanlarla bir araya gelince, sanki bir şey kaybedeceklermiş gibi onlara soğuk ve uzak davranıyorlar; bir de kendisini halkla bir tutuyormuş gibi görünen, aslında kibir ve arsızlıklarını fakir halka daha çok hissettirmek isteyen mülteciler ve uğursuz alaycılar vardır.

Onlarla aynı olmadığımızı ve olamayacağımızı biliyorum. Ancak, bana göre, saygı duyulan biri olmak için halktan uzak durması gerektiğine inana biriyle, mağlup olmaktan korktuğu için düşmandan saklanan bir korkak arasında fark yok.

Geçenlerde çeşmeye gittiğimde, testisini merdivenin son basamağına koymuş ve başının üstüne koymak için ona yardım edecek bir kız var mı diye etrafına bakınan genç bir hizmetçi kız gördüm. Aşağıya indim ve yüzüne baktım: "Size yardım etmemi ister misiniz bayan" dedim. Kıpkırmızı oldu: "Ah, hayır beyefendi!" dedi. "Zahmet olmasın." Yastıktan başlığı başına yerleştirdi, ben de ona yardım ettim. Teşekkür etti ve yukarıya çıktı.

Her çeşit insanla tanıştım, ancak henüz arkadaş edinemedim. İnsanların bende neyi itici bulduğunu bilmiyorum. Çoğu kişi beni seviyor ve yakınlık kuruyor, ancak sonra birlikte yürüdüğümüz yolun kısa olması canımı acıtıyor. Buradaki insanların nasıl olduğunu sorarsan, şöyle söyleyebilirim: "Her yerde olduğu gibi!" İnsanoğlu tekdüze bir şey. Birçoğu zamanının büyük bir bölümünü sırf yaşamak için harcıyor ve geriye kalan bir parça özgürlük onları o kadar korkutuyor ki ondan kurtulmak için her yola başvuruyorlar. Ah, şu insan kaderi!

Ama halkı oldukça iyi! Bazen kendimi unutmak, insanlara bahşedilmiş mutlulukların zevkini çıkarmak, donatılmış bir masada oturanlarla içten ve açık kalplilikle şakalaşmak, arabayla gezintiye çıkmak, uygun bir zamanda dans etmek ve bu gibi şeyler bana son derece iyi geliyor. Sadece, kullanmadığımdan içimde çürüyüp giden ve benim titizlikle saklamak zorunda olduğum daha bir sürü güç aklıma gelmemeli. Ah, bu benim kalbimi sıkıştırıyor... Buna rağmen, yanlış anlaşılma kederidir.

Ah, gençliğimdeki kız arkadaşımın yitip gitmiş olması... Ah, onunla bir zamanlar tanışmış olmam. Şöyle diyebilirim kendime: "Sen bir aptalsın! Bu dünyada bulamayacağın bir şeyi arıyorsun!" Ama ona sahiptim, kabini ve yüce ruhunu hissettim, onun mevcudiyetiyle olduğumdan çok daha fazlasıydım, çünkü olabilecek her şeydim. Ulu Tanrım! Ruhumda kullanılmamış herhangi bir güç kaldı mı acaba? Karşısında, kalbimin tüm doğayı sarmaladığı o müthiş duyguyu geliştirmiş değil miydim? İlişkimiz, en hassas duygulardan, en keskin ve değişik şakalardan, kötü alışkanlıklardan oluşan ve bir dâhinin damgasını taşıyan ebedî bir dokuma değil miydi? Ya şimdi? Ah, birkaç yaş ileride oluşu, onu benden önce mezara götürdü. Onu asla unutmayacağım; istikrarlı düşüncelerini ve ilâhî hoşgörüsünü asla unutmayacağım.

Birkaç gün önce V... adında mutlu bir yüze sahip, açık fikirli bir gençle karşılaştırdım. Akademiyi yeni bitirmişti. Çok akıllı

olduğunu düşünmüyor ama başkalarından daha bilgili olduğuna inanıyordu. Hâli tavrından sezindiğim kadarıyla çalışkandı da. Kısacası, oldukça bilgili. Benim resim yaptığımı ve Yunanca bildiğimi (buralarda iki göktaş olara adlandırılıyor) duyunca, bilgisini bana döndürerek Batteux'tan Wood'a, de Piles'ten Winckelmann'a kadar bir sürü bilgi anlattı, Sulzer'in teorisini, ilk bölümünün okuduğunu ve Heynen'in antik dönem çalışmaları üzerine bir el yazması olduğunu söyledi. Çok da önemsemedim.

Hatta burada, prensin resmî görevlilerinden açık fikirli ve iyi kalpli bir adamla daha tanıştım. Onu dokuz çocuğuyla birlikte görmenin insanı neşelendirdiğini söylüyorlar. Özellikle büyük kızından övgüyle bahsediyorlar. Beni evine davet etti ve ben de kendisini en kısa zamanda ziyaret edeceğim. Buradan bir buçuk saatlik mesafede olan prense ait av köşkünde oturuyor. Karısının ölümünden sonra şehirde ve memuriyet lojmanında kalmak ona acı verdiğinden buraya taşınmak için izin almış.

Bunun dışında, özellikle dostluk gösterilerinin dayanılmaz olduğu birkaç garip yaratık da çıktı karşıma.

Hoşça kal! Bu mektup çok hoşuna gidecek, tamamen tarihî.

22 Mayıs

İnsan hayatının sadece bir rüyadan ibaret olduğu, birçok insanın aklına gelen bir görüştür, aynı duygu bir süredir bana da eşlik ediyor. İnsanın aktif ve sorgulayıcı gücünü engelleyen kısıtlamaları gördüğümde, bütün eylemlerin zavallı ömrümüzü uzatmaktan başka hiçbir işe yaramayan ihtiyaçları karşılamaya yönelik olduğunu ve sonra da araştırmanın belli noktalarında hissedilen tesellinin, sadece hayalî bir teslimiyetten başka bir şey olmadığını, çünkü insanın, arasına sıkışıp kaldığı duvarları renkli figürler ve parlak manzaralarla çizdiğini... Tüm bunlar karşısında Wilhelm, adeta dilim tutuluyor. Kendi içime dönüyorum ve başka bir dünya buluyorum. Orada, etkin güç ve oluşumlardan çok fazla miktarda önsezi ve karanlık arzular buluyorum. Her şey hislerimin karşı-

sında silinip gidiyor ve ben de hülyalı gözlerle dünyaya gülümseyorum.

Tüm eğitimciler ve müdürler, çocukların bir şeyi neden istediklerini bilmedikleri konusunda hemfikirdirler. Ancak, çocuklar kadar yetişkinlerin de bu dünyada boş boş dolandıklarına ve tıpkı onlar gibi nereden geldiklerini, nereye gittiklerini bilmediklerine, daha gerçekçi amaçlara hizmet etmektense yine onlar gibi bisküvi, pasta ve huş ağacı sopasıyla idare edildiklerine kimse inanmak istemez; ancak bence, bu elle tutulur bir gerçek!

Bu noktada bana ne söyleyeceğini bildiğimden, sana açık yüreklilikle itiraf edebilirim ki gün boyu bir çocuk gibi yaşayıp oyuncak bebeklerini yanında taşıyanlar, onu soyup giydirenler, annesinin yaptığı tatlı çöreklerin olduğu dolabın etrafında saygıyla dolananlar, nihayet istediklerini elde edip yanaklarını doldurarak yiyenler ve “Biraz daha” diye bağırınlar en mutlu canlılardır. Aynı zamanda ıvır zıvır işlerine, hatta tutkularına muhteşem unvanlar veren ve onları insanoğlunun kurtuluşu ve refahına atfedilenler de keyfi yerindedir. Bunu yapabilene ne mutlu! Ama her kim ki alçak gönüllülükle bütün bunların nereye götüreceğini görür, kendi hâlinde yaşayan halkın küçücük bahçesini cennete çevirdiğine şahit olur, mutsuz olanın bile yorulmadan sırtındaki yüklerle ilerlemeye çalıştığını bilir ve güneş ışığını bir dakika daha fazla görmeğe aynı şekilde ilgi duyar... Evet, işte o kişi sakindir ve kendi içinde dünyasını yaratır ve insan olduğu için mutludur. Sonra, ne kadar kısıtlı bir hayatı olsa da her zaman kalbinde, o tatlı özgürlük duygusunu ve istediğinde bu zindanı terk edebileceğini hisseder.

26 Mayıs

Sen benim eskiden beri, kendimi geliştirmek için güvenilir bir yerde bir kulübe inşa edip, orada mahrumiyet içinde yaşamak istediğimi bilirsin. Burada da beni çeken bir yer buldum.

Şehre, yaklaşık bir saat mesafede olan Wahlheim adında bir yer var. Tepedeki konumuyla oldukça ilginç. Ve köye giden patikadan

yukarıya çıkınca, birden bütün vadi görülüyor. Yaşına rağmen hoş ve dinç bir hancı kadın şarap, bira ve kahve ikram ediyor; hepsinden güzeli de geniş dallarıyla, etrafında köy evleri, samanlıklar ve çiftlikler bulunan kilisenin önündeki küçük meydanı kaplayan iki ıhlamur ağacı. Böylesine güvenilir ve ıssız bir yeri kolay kolay bulamam; handan küçük masamı, sandalyemi getirmelerini istiyorum ve orada kahvemi içip Homer’imi okuyorum. Güzel bir öğle sonrası tesadüfen ilk defa ıhlamurların altına geldiğimde etraf oldukça tenhaydı. Herkes tarladaydı, sadece dört yaşlarında bir oğlan yere oturmuştu, aşağı yukarı altı aylık bir çocuğu bacalarının arasına almış, kollarını ona dolayıp göğsüne yaslamıştı; böylece bir koltuk görevi görüyordu. Kara gözlerinde neşe ve canlılık olsa da oldukça sakin bir hâlde oturuyordu. Manzara hoşuma gitti. Tam karşılarındaki sabana oturdum ve bu kardeşlik pozunu büyük bir keyifle çizmeye başladım. Yakında hemen art arda duran bir çiti, bir samanlık kapısını ve birkaç kırık tekerleği de çizime ekledim ve bir saat sonra, en ufak bir şey eklemeden, her şeyin yerine oturduğu oldukça ilginç bir tablo meydana getirdiğimi fark ettim. Bu da gelecekte sadece doğaya bağlı kalma niyetimi güçlendirdi. O tek başına sonsuz bir zenginliğe sahip ve büyük sanatçıları bir tek o yetiştirir. Kuralların yararına dair çok şey söylenebilir, sivil toplumu övmek için söylenenler gibi. Bu kurallara göre şekillenen kişi, asla absürt ve kötü bir şey üretmez; tıpkı kendini kanunlara ve refaha göre modelleyen birinin dayatılmaz bir komşu, tuhaf ve kötü biri olmayacağı gibi. Öte yandan, ne dersiniz deyin, kuralların tümü tabiatın gerçeklik duygusunu ve ifadesini yok edecektir. Sen, “Bu çok sert oldu! Kurallar kısıtlar, azgın asmaları budar¹ vs. diyebilirsin...

Aziz dostum, sana bir benzetme yapayım mı? Bu tıpkı aşk gibidir. Genç bir kalp her şeyiyle bir kıza bağlanır, tüm gününü onun yanında geçirir, kendini tümüyle ona adadığını her an an-

¹ (Alm)Almanca, ‘beschneidet die geilen Reben: Zayıfları ayıklamak, güçlülere yer açmak, anlamında kullanılmaktadır.

latmak için, bütün gücünü, varını yoğunu ona harcar. Bu sırada devlet dairesinde çalışan cahil biri gelip ona: “Nazik delikanlı! Sevmek insani bir şey, ancak insanca sevmelisiniz! Saatlerinizi bölüştürün, bir bölümünü işe ayırın; dinlenme saatlerinizde de sevdiğinizle olun! Paranızın hesabını yapın, ihtiyaç duyduğunuz kadarından arta kalanı, sık olmamak kaydıyla, örneğin doğum ve isim günlerinde, ona bir hediye almanıza karşı değilim!” vs. dese ve o bunu uygularsa o zaman faydalı bir genç olur. O zaman ben de meclise alınması için onu her prence tavsiye ederim. Fakat o zaman aşkı biter; eğer bir sanatçıysa sanatı biter. Ah dostlarım! Dâhilerin nehri neden ender çağlar, niçin pek az kükreyerek taşar ve şaşkın ruhlarınızı sarsar? Sevgili dostlar! O nehrin iki tarafında yaşayan rahat beyler, bahçe kulübeleri, lale tarlaları ve bağ-bahçeleri sel nedeniyle mahvolmasın diye, setler koyup tehlikenin önünü keserler!

27 Mayıs

Bir de ne göreyim, cezbe, betimlemelere ve sanata dalıp sonrasında o çocuklara ne olduğunu anlatmayı unutmuşum. Dünkü mektupta bölük pörçük yazdığım gibi, tam bir ressam hissiyle derinleşip o sabanın üstünde, sanırım tam iki saat boyunca oturdum. Akşama doğru kolunda sepet taşıyan genç bir kadın, hareketsiz duran çocuklara doğru yaklaşırken uzaktan seslendi: “Philipps, sen gerçekten uslu bir çocuksun.” Bana selam verdi, teşekkür ettim ve ayağa kalktım. Yanına gidip çocukların annesi olup olmadığını sordum. Evet derken büyük olana çörek verdi, küçüğü de kucığına alıp, tam bir anne sevgisiyle öptü. “Philipps’ime küçük kardeşini emanet ettim ve beyaz ekmek, şeker ve kilden bir lapa tavası almak için en büyüğüyle şehre gittim.” Kapağı düşmüş sepetin içinde hepsini gördüm. “Akşam Hans’ıma (en küçüğün adıydı) çorba pişireceğim; haylaz olan büyük, Philipps’le dün lapanın dibini sıyırmak için kavga ederken tavayı kırdı.” Kadına, büyük olanın nerede olduğunu sormama karşın çayırda kazları

kovalıyor diye cevap verirken, çocuk koşarak çıkageldi ve ortancaya bir fındık dalı uzattı. Kadınla sohbeteye devam ettim ve öğretmenin kızı olduğunu, kocasının bir miras meselesi için İsviçre'ye gittiğini öğrendim. "Onu kandırmaya çalıştılar," dedi kadın, "Mektuplarına cevap vermediler. Bu yüzden oraya gitti. Başına dert de olmasa bari! Hiç haber almıyorum." Kadından ayrılmak bana zor geldi, çocukların her birine para verdim, en küçüğünün hakkını, şehre indiğinde çorbasının yanına bir çörek alması için annesine verdim ve ayrıldık.

Kıymetli dostum, duygularım hiçbir şeye tahammül edemeyecek hâle geldiğinde, varoluşunun dar sınırları içinde mutlu bir dinginlikle yürüyen, günün getirdiğini yaşayan ve solan yaprakların düştüğünü gördüğünde kış mevsiminin yaklaştığını düşünen bir varlıkla karşılaşmak kargaşayı hafifletir.

O zamandan beri sıklıkla oraya giderim. Çocuklar bana tamamen alıştılar, kahve içerken şekeri onlara veriyorum ve akşam yağlı ekmele ekşi sütü paylaşıyoruz. Pazarları harçlıklarını alıyorlar, eğer ayın zamanı orada değilsem, hancı kadına çocuklara para vermesi için talimat verdim.

Bana güveniyorlar, anlatmadıkları şey yok ve özellikle köyündeki diğer çocuklar toplaşıp geldiğinde, açığa çıkan hırsları ve kıskançlıkları beni neşelendiriyor.

Bir tek, çocukların beni rahatsız ettiğini düşünen annenin endişelerini dindirmek için özel bir çaba sarf ettim.

30 Mayıs

Sana daha önce resimle ilgili söylediklerim, şüphesiz şiir için de geçerli. Sadece, kişi mükemmel olanı fark eder, bunu az sözle ifade etmeye çalışır. Bugün bir sahne gördüm, kâğıda aktarılsa şahane bir şiir olurdu; ancak neden yazın, sahne ve şiir? Doğal fenomenler mutlak surette belli kalıplara mı sokulmalı?

Mektubun girizgâhından büyük ve şaşaalı şeyler bekliyorsan yanılıyorsun; bana bu coşkuyu yaşatan şey genç bir köylüden baş-

Genç Werther'in Acıları

Johann Wolfgang Von Goethe

"Onu bana bahşet!" diye dua edemiyorum; fakat çoğu zaman sanki benimmiş gibi hissediyorum. "O benim olsun!" diye dua edemiyorum; çünkü başkasına ait. Acılarımla alay edip duruyorum."

*Genç Werther'in Acıları'nı 1744'te yazdığına Goethe henüz 25 yaşındaydı. Kentten taşraya göçen genç ressam Werther'in Lotte'ye duyduğu umutsuz aşkı ve çaresizliğinin mektuplarla anlatıldığı bu roman, önce dönemin Alman gençliğini daha sonra ise bütün Avrupa'yı etkisi altına aldı. Öyle ki, bir dönem intihar vakalarının arttığı bile oldu. Goethe'nin kendi hayatından da izler taşıyan ve Napolyon'un elinden düşürmediği rivayet edilen *Genç Werther'in Acıları* okunmaya değer bir Alman başyapıtı.*

hayykitap

